

УДК 821.161.2 – 0.9 – 055.2 „18 /19”

О. О. Яценко

**ТИП ЖІНКИ-БОРЦЯ КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ
В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ – ХХ ст.**

Особливості української історії зумовили нетрадиційні умови для виховання і гартування жіночих характерів. Дівчата і жінки в роки боротьби за право бути нацією, за волю і незалежну Козацьку державу змушені були навчитись тримати зброю в руках, уміти захистити себе і оборонити дітей, близьких, власну оселю. Коли народна боротьба набуває національно-визвольного характеру, кожен змушений стати борцем за власне майбутнє, за майбутнє своїх дітей, а отже – і за майбутнє своєї нації. У цей час особливо гострим стає відчуття національної приналежності і, яким би складним не був вибір між власним щастям, добробутом і обов'язком перед своїм народом, Вітчизною, героїні без вагань обирають останнє. Прикметним є те, що в подібних випадках, оточуючі не сприймають вчинки жіночих персонажів як героїчні, вони розцінюються як єдиновірний шлях, що відповідає моральним приписам часу.

В історичних працях і художніх творах, що відтворюють події козацької доби, більша увага приділяється чоловічим постатям, значно менше інформації маємо про жінок і їхній внесок у загальнонаціональну боротьбу, однак, як слушно зауважує О. Луговий, „не можна ігнорувати активної присутності української жінки в українській історії” [1, с.7]. За свідченням М. Логвина, який у 1550 р. побував в Україні: „Хоча влада жінки – це сором навіть усередині приватного дому, проте вона начальствує в нас у фортецях, навіть прикордонних із землями московськими, турецькими, татарськими і молдавськими, які необхідно було б доручити лише чоловікам великої сміливості” [2, с. 34]. Хоча в дослідників не виникає сумнівів щодо факту підтримки і відваги з боку жіноцтва, однак відсутність конкретних даних, імен, зумовлює замовчування і загрожує повним забуттям цієї сторінки української історії.

Жіночі образи доби Козаччини у творчості Р. Іванчука, Л. Костенко, Б. Лепкого, Лесі Українки, М. Старицького неодноразово були об'єктами наукових розвідок, зокрема П. Андрійчук-Данчук, Г. Клочека, В. Коломійця, Л. Мороз, В. Сахновського-Панкеева, І. Скрипник, С. Томашевського та ін., однак літературознавці не зосереджували уваги на обраному нами аспектові дослідження. Питанню типології жіночих характерів в українській літературі значну увагу приділила Н. Білоус, однак дослідниця цікавилась особливостями характеротворення жіночих образів з погляду літературних напрямів і статі автора, аналізовані нами персонажі Н. Білоус не розглядалися.

З огляду на зростання зацікавленістю фемінізмом, гендерним аспектом у дослідженнях актуальним є переосмислення інтерпретацій жіночих постатей в українській літературі. Пропонуємо розглянути літературні образи жінок як одну зі складових козацької боротьби. Також вважаємо доречним проаналізувати жіночі персонажі з погляду їхньої позиції в національно-визвольній війні крізь призму відчуття національної ідентичності, патріотизму.

Як зазначала дослідниця з діаспори Д. Рихтицька: „Про героїчність жінки, а зокрема української, можна говорити у двох аспектах: героїзм одноразового вияву в обличчі смерті на полі бою..., а є також героїство буднів, у яких наші жінки відзначаються небувалою силою витримки та посвяти...” [3, с. 518]. Розглядаючи з цього погляду позиції жінок в національно-визвольній війні, виокремлюємо дві групи жіночих образів, яким притаманна була: 1) внутрішня підтримка боротьби (моральна, словесна) – *жінка-берегиня, жінка-муза*; 2) активна діяльність – *жінка-месниця, жінка-борець*.

До першої групи зараховуємо тих персонажів, які усвідомлювали значення національно-визвольної війни для українського народу, вболівали за перемогу і робили максимум з того, на що були здатні, а саме, були моральною підтримкою, джерелом натхнення, стимулом для боротьби. Письменники, змальовуючи жінку в історичних творах про козаччину, традиційно акцентують увагу на ролі Берегині, матері, вірної коханої, яка чекає. Характерними для цих образів є жіноча тендітність і сила почуттів, яка виступає і захисним, і мотивуючим чинниками. До цієї групи належать жіночі персонажі, які чекаючи близьких і рідних з війни, вимолювали їм життя перед образами, ридали з туги, об'єднуємо їх у підгрупу з умовною назвою *жінка-берегиня*. Сльози і молитви – типові жіночі засоби протидії злу і насиллю. Ця підгрупа жіночих образів є найчисленнішою, оскільки відповідає класичним фемінним стереотипам про діяльність жінки в роки воєн.

Окремо пропонуємо згрупувати персонажі, які робили свій внесок у боротьбу, підтримуючи чоловіків словом, порадою, власною непохитністю, стійкістю своїх переконань (образи Ганни Золотаренко („Берестечко” Л. Костенко), Олени Нечай („Крутіж” Б. Лепкого), Мотрі Кочубей („Орда” Р. Іваничука), Олени Стеткевич („Гетьман Іван Виговський” І. Нечуй-Левицького), Оксани („Бояриня” Лесі Українки) та ін.). Легендарна поетеса Маруся Чурай складала патріотичні пісні, що надихали воїнів: „Її пісні – як перло многоцінне, як дивен скарб серед земних марнот” [4, с.148], – так оцінює пісенний дар героїні Богдан Хмельницький у романі „Маруся Чурай” Л. Костенко. Він говорить, що в піснях Марусі „огонь війни пашить” і „помагає не вгашати духа” [4, с.148]. Не дарма на стінах Києво-Могилянської академії колись красувався напис: „Равнополезно в бою і меч, і перо”. Пісні Марусі, народжені словом національно свідомої поетеси, стали справжньою зброєю, про яку з часом писатиме Леся Українка.

Мотивуючий чинник є дуже важливим для воїна, щоб виглядати героєм в очах бажаної жінки, чоловіки здатні максимально використовувати свій потенціал. Усвідомлюючи це, Р. Іваничук вклав у уста помиряючого гетьмана Івана Мазепи слова: „Благословила вона мене на велике діло” [5, с. 414]. Автор змалював Мотрю Кочубей дівчиною, яка вболівала за народ, за державу, усвідомлювала велич гетьмана і його діяльності, тому бачила в ньому не літнього чоловіка, а борця за волю, свого однопумця. Л. Костенко також вважала, що жінка впливає на діяльність чоловіка, герой її роману „Берестечко” Богдан Хмельницький говорить про свою третю дружину Ганну, що вона „Козацька жінка з гордими очима – вона мов крила в мене за плечима! Вона для мене у ці дні – як моє серце у мені!” [6, с. 229]. Такі жінки є невичерпним резервом сил і насаги для воїнів, історичні дані це підтверджують. На думку О. Сохіна, дослідника життя Наполеона Бонапарта, саме Жозефіна зробила з генерала величного імператора, давши йому змогу спочатку відчувати себе бажаним коханцем і таким чином подолати свої комплекси [7, с. 65]. Наполеон був непереможним генералом, доки знав, що вдома його чекає вірна Жозефіна, дізнавшись про її зради, він починає сумніватись в собі, армію переслідують поразки – саме таку паралель проводять психологи, а також біографи імператора [7, с. 65]. В українській історії також є факти, які підтверджують вищесказану думку. Богдан Хмельницький напередодні бою під Берестечком отримав звістку про страту коханої і невірної дружини Гелени. Гетьман відчув себе настільки надломленим, що вже не зміг зібратись для вирішальної битви, яка стала найбільшою поразкою в історії національно-визвольної війни. Таким чином, жінка, яка чекає, надихає, яку хочеться завойовувати, дивувати, для якої хочеться щоразу бути кращим, є джерелом енергії для воїна, тому пропонуємо згрупувати названі жіночі персонажі в підгрупу з назвою *жінка-муза*.

До другої групи належать образи жінок, які брали активну участь у боротьбі, часто нехтуючи власними почуттями і особистим щастям, а подеколи і своїм життям заради Вітчизни (образи Марусі Богуславки („Маруся Богуславка” М. Старицького), Мальви („Мальви” Р. Іваничука, Олени Зависної („Оборона Буші”, „Облога Буші” М. Старицького) тощо). Визначальною рисою цих жіночих персонажів є відчуття національної приналежності, усвідомлення важливості боротьби за незалежність української нації. Аналізуючи вчинки жіночих образів цієї групи, виокремлюємо дві підгрупи: 1) жінки, діями яких керує помста за зраду (одиничний сміливий вчинок) – тип *жінки-месниці*; 2) жінки, яким притаманна систематична боротьба – тип *жінки-борця*. Яскраво позиція і мотивація вчинку жінок першої підгрупи виявлена в образах Марусі Богуславки і Мальви, які об’єднані статусом *дружина-бранка, дружина-чужинка*. Оповідь про життя жінок, які, потрапивши в неволю, врешті перетворюються з рабинь на законних дружин своїх завойовників, є поширеною в українській літературі, оскільки в нашій історії чимало

подібних фактів: українки були дружинами 4 турецьких султанів, матерями 2 султанів [2, с. 12]. Врода і розум наших співвітчизниць допомагали їм вижити на чужині і досягти певного статусу, однак в історичних хроніках не зазначено, що їм при цьому довелося пережити, тому ця тема залишається благодатною для письменницької уяви.

Ціна родинного щастя Марусі Богуславки і Мальви – зречення рідного краю, православної віри, своєї ментальної суті. З одного боку, в них не було вибору, доля наче вирішила за них, але картають вони себе не за те, що скорились долі, а за те, що стали щасливими. Шукаючи забуття в обіймах чоловіка, в турботах за дітьми, жінок не полишає відчуття зради, гріховності обраного шляху, адже кохають вони ворога своєї Батьківщини. Своє сумління жінки заспокоюють обіцянкою не воювати з українцями, не брати українців в полон, яку вимолюють у чоловіків. Коли Маруся дізнається, що в темницях її чоловіка вже 30 років страждають козаки, звільнити їх – це не стільки милосердний акт, прагнення справедливості, як бажання спокутувати власний гріх. Навіть дізнавшись про обман, Маруся продовжує кохати чоловіка і не в змозі покинути дітей. В народній думі героїня лишається на чужині, бо вже „потурчилась, побусурманилась”, а М. Старицький у своїй драмі, відійшовши від традиційного сюжету, доводить колізію вибору героїні до апогею: розриваючись між материнською любов'ю і бажанням повернутись до рідного краю, Маруся вбиває себе, не маючи сил зробити вибір. У подібному становищі опиняється Мальва, вона не в змозі пробачити зраду чоловіка Іслам-Гірея козацькому війську під Берестечком. Мальву не зупиняють ні щасливо прожиті спільні роки, ні дитина. Образа, розчарування, які вона відчула, настільки перевертають її світ, що для неї єдиний вихід – смерть. Мальва впевнено подає чоловікові келих отрути, подумки промовляючи: „...і за кров, яку ти розлив дарма по світу, і за зраду чужих і своїх, і за те, що свій розум, який дав тобі Бог для добрих діл, продав дияволу підступності” [5, с. 228]. У творі Р. Іваничука в героїні сильніше відчуття власної гріховності, оскільки, бажаючи спокути, жінка вбиває і власну дитину, в якій є сім'я ворога. Вбивство чоловіка – це помста за його зраду козакам, вбивство сина – це бажання викоринити рід зрадника і одночасно покарання себе самої за любов до ворога.

До другої підгрупи належить тип *жінки-борця*, який є рідкісним для української літератури. Це образ національно свідомої жінки, для щастя якої замало родинного затишку, для неї важливим є майбутнє рідного краю, його незалежність. Це горда і сильна жінка, яка знає ціну боротьбі, яка відчуває голос крові, ментальну приналежність, що додають їй мужності у вирішальну мить. Представницями цієї групи є другорядні жіночі персонажі з історичної повісті „Крутїж” Б. Лепкого, а також образ Олени Зависної з творів М. Старицького. Оскільки Олена – це єдина героїня в українській літературі козацької доби, яка належить до типу *жінка-борець*, спробуємо детальніше її охарактеризувати.

Заслуга М. Старицького полягає в тому, що він єдиний із когорти українських письменників відтворив на художньому полотні одну з трагічних сторінок козацької історії – оборону Буші. В історичній повісті „Облога Буші”, а пізніше і в історичній драмі „Оборона Буші”, автор змальовує героїчний опір 6-тисячного козацького загону 30-тисячному польському війську і відважний вчинок доньки сотника Зависного, яку в повісті М. Старицький називає Орисею, а в драмі – Мар’яною. Різні імена – це єдина відмінність цих образів, тому характеризуватимемо їх як єдине ціле під іменем Мар’яна, яке відповідає прототипу аналізованих персонажів.

Історичні дані свідчать, коли в нерівному бою полягла більшість захисників і шляхта вдерлася у місто Буша, Мар’яна (за іншими даними Олена), дружина загиблого сотника Михайла Зависного, який був комендантом замку, щоб не потрапити в полон, підпалила пороховий льох [8, с. 53]. Дослідник О. Луговий наводить дані, що жінка таким чином висадила в повітря не лише саму себе, своїх дітей і решту оборонців (козаків залишилось лише 240 душ), але й всіх поляків, котрі захопили замок, числом біля 4 тисяч. У Буші загинули кращі польські частини, а решта переможців не мали чим насититися, бо вбивати і грабувати не було кого [1, с. 109]. Про сотниківну Зависну, окрім її героїчного вчинку в Буші нічого не відомо. Однак, на думку О. Лугового, той факт, що вона керувала обороною фортеці після загибелі чоловіка, а на ту мить у лавах захисників залишались ще старші за неї, досвідченіші, загартовані в боях козаки, свідчить про те, що „напевно перед тим Олена Зависна чимось виказала свій хист і здібності” [1, с. 110].

У своїх творах М. Старицький робить героїню не дружиною, а дочкою сотника, цей художній домисел додає драматизму ситуації. З психологічною майстерністю змальовано з одного боку трепетні взаємини батька і доньки, а з іншого – бажання Мар’яни бути з коханим, бо вона ж іще не звідала смак подружнього щастя. Донька для сотника Зависного стає сенсом життя після трагічної загибелі її матері. Але умови часу змушують його загартувувати характер єдиної дитини. Йдучи в бій сотник найбільше хвилюється чи вистачить Мар’яні сміливості позбавити себе життя, щоб не датись ворогові на поталу, розмірковує над тим, чи не краще самому вбити рідну доньку, захистивши таким чином від гвалту і знущань поневолювачів – використовуючи цю психологічну деталь, автору вдається відтворити чи не найбільший вияв батьківської любові і турботи. Мар’яна, прощаючись, заспокоює батька: „За мене не зачервонієш, вір!” [9, с. 129]. У цих словах не лише свідчення того, що вона зможе захистити власну честь і гідність, у юній дівчині говорить патріотизм: „Зуміємо вмерти і святині нашої в руки поганців не кинемо” [9, с. 129]. Героїня М. Старицького докорінно відрізняється від жіночих образів, які вже були в українській літературі. На початку твору автор зазначає, що вона „літ 20, глибокої, думної вдачі, ходить більше в темному” [10, с. 358] – ця нетипова для молоді дівчини портретна

характеристика готує читача до знайомства з непересічною особистістю. Задумливість Мар'яни свідчить про її небайдужість до тих подій, що відбуваються довкола, темний одяг – портретна деталь, що свідчить, як дівчина переймається трагічною ситуацією, в якій опиняється місто, адже для жінки колір одягу – це відбиття її емоційного стану. Для героїні важливішим є не привабливий вигляд, а та боротьба, що точиться біля стін Буші, Мар'яна відчуває себе її учасницею, а не бранкою обставин, не чекаючи визволення від когось, діє самостійно і веде за собою інших. Як гідна донька своїх батьків Мар'яна стає справжнім борцем за волю, перед обличчям неминучої загибелі нею керують національна свідомість, любов до рідного краю, не залишаючи місця страху і розпачу: „Не жаль мені понівечених мрій, / А серцем я за край болю свій, / За доленьку нещасного народу!” [10, с. 486].

Літературознавець Л. Мороз зазначає: „Є одна визначальна риса у творах М. Старицького – на особливе місце він ставить жінку, виконуючи почесну роль оборонця жіночої рівноправності. Жінка-герой і борець, – вона бере на себе увесь тягар збройної боротьби з поневолювачами, без нарікань приймає на свої руки всі лиха, які спадають на долю народу, без вагань іде на смерть” [11, с. 182]. Зміст патріотичного образу Мар'яни Завісної полягає в конфлікті між громадським і особистим. Трагедія дівчини починається тоді, коли вона дізнається, що її коханий, католик і поляк Антось, на боці ворогів. Проте любов до рідного краю переборює в душі Мар'яни особисте почуття. Вона вважає за гріх „жадать своєї пари” і бути щасливою, коли на її Вітчизну насуваються ворожі хмари і „плач і лемент скрізь буя” [10, с. 458]. Покинути народ у горі, – це в очах Мар'яни – підступна зрада, бо „нема в світі таких причин, щоб могли виправдати зраду своєї країни, зраду супроти свого народу, – нема їх!” [9, с. 190]. Образ Мар'яни позначений психологічною глибиною і логічною переконливістю. Вона твердо вирішила пожертвувати собою заради громадського: героїня сама стріляє з гармати в гурт ворогів, серед яких бачить Антося, вона без вагань вбиває батька, який потрапив у полон, позбавляючи його таким чином від болю майбутніх тортур. Автор змальовує Мар'яну гідною представницею суворого часу. Стійкість характеру і незламність духу Мар'яни проявляється ще й у тому, що вона сама стає прикладом для наслідування, її впевненість у правильності обраної позиції, вираженість її рішень настільки непохитні, що вона стає поводитирем. Це проявляється, коли Мар'яна заспокоює налякану подругу Катрю, коли вона показує єдиновірний шлях дій Антосеві, який розгубившись не знає що робити.

У стосунках Мар'яни і Антося дівчина виступає сильною стороною, вона приймає рішення і веде за собою. Тому, на думку Л. Мороз, „цілком закономірно, що саме Мар'яна у фіналі драми залишається переможцем, бо Антось мріє про особисте щастя, а Мар'яна до кінця вірна інтересам народу і Вітчизни, які завжди стояли для неї вище за особисті інтереси” [11, с. 182].

Героїня змальована гідною донькою козака, всупереч традиційним уявленням про слабку стать, вона наділена усіма козацькими чеснотами: відвагою, сміливістю, рішучістю, здатністю до самопожертви. Художній образ Мар'яни послідовний до кінця, для неї інтереси народу – понад усе, що відповідає героїко-романтичним традиціям. Героїня М. Старицького докорінно відрізняється від традиційних уявлень про жіночі образи в українській літературі. Пріоритетними для неї є не особисті інтереси, тихий затишок сімейного життя, а громадський обов'язок; поняття честь, гідність, патріотизм для неї мають більшу вагу, аніж любов, страх, слабкість. Мар'яна – це художній образ жінки, яка настільки відповідає віянням свого часу – козацтва, лицарства, що набуває ознак маскуліності, адже такі риси як хоробрість, сила духу, рішучість, самоконтроль, самопожертва традиційно вважаються атрибутами чоловічих характеристик. Новаторство автора полягає в тому, що він створив в українській літературі символічний образ *жінки-борця, жінки-героя*, яка до кінця вірна інтересам народу і Вітчизни, котрі завжди стоять вище за особисте щастя.

Вартим уваги є той факт, що образи всіх жінок, яким властивий вияв активної боротьби: вчинок, що унеможлиблює попереднє життя (Мальва, Маруся Богуславка); героїчна самопожертва (Олена Зависна) – гинуть у фіналі твору. Цей факт є відображенням світосприйняття, в якому не має місця сильним, відчайдушним жінкам, котрі в змозі кинути виклик існуючому ладу, намагаються докорінно змінити ситуацію, в якій опинились, або ж просто усвідомлюють, що в такій реальності їм немає місця. Інакшість цих жіночих персонажів полягає в тому, що вони чітко усвідомлюють, що їм потрібно для щастя. Образи *дружин-бранок*, які трансформуються в *жінок-месниць*, бажали, щоб їхні чоловіки не кривдили український край, це те єдине прохання, яким вони намагались заспокоїти власне сумління за зраду батьківщині, православної вірі, за виховання дітей чужинцями України. Образ *жінки-борця* – це образ патріотки, для щастя якої Батьківщина повинна бути вільною від ворогів.

Українській літературі дорікають за відсутність образу національного героя, непереможного месника, гідного прикладу для наслідування, для виховання підростаючого покоління. Про відсутність героїні не згадують, адже роль жінки другорядна. Але брак таких постатей у художньому просторі є показовим, адже свідчить про колоніальну свідомість, комплекс меншовартості, який за століття кріпацького існування так глибоко укорінився у свідомість і підсвідомість нашої нації, що й на 21 році незалежності заважає кардинально змінити світосприйняття. Виняток становить образ Чорного Ворона з роману „Залишенець” В. Шкляра, який поки що залишається єдиним непереможним героєм української літератури. Наявність героїчних представниць української нації в історії козаччини дає надію, що незабаром з'являться літературні персонажі, які поповнять когорту жінок-борців.

Список використаної літератури

- 1. Луговий О.** Визначне жіноцтво України : Історичні життєписи / О. Луговий. – 2-ге вид. – К. : Ярославів Вал, 2007. – 282 с. **2. Українки в історії** / за заг. ред. В. Борисенко. – К. : Либідь, 2006. – 328 с. **3. Рихтицька Д.** Українська жінка в дзеркалі життя і боротьби / Д. Рихтицька // *Визвольний шлях*. – 1996. – Кн. 5. – С. 518. **4. Ліна Костенко** : [навчальний посібник-хрестоматія] / упор. Г. Клочек. – Кіровоград : Степова Еллада, 1999. – 320 с. **5. Іваничук Р.** Мальви; Орда : [романи] / Р. Іваничук. – Харків : Фоліо, 2008. – 415 с. **6. Костенко Л.** Берестечко : історичний роман / Л. Костенко. – К. : Либідь, 2010. – 232 с. **7. Сохін О. О.** Хвороба і влада : у 3-х кн. Кн. 2. Хвороби диктаторів / О. О. Сохін. – К. : Книга плюс, 2009. – 352 с. **8. Довідник з історії України** : [посібн. для загальноосв. навч. закл.] / І. З. Підкова, Р. М. Шуст та ін. – К. : Генеза, 2001. – 1136 с. **9. Старицький М. П.** Облога Буші / М. П. Старицький. Твори : У 2-х томах. – Т. 1. – К. : Дніпро, 1984. – С. 122 – 196. **10. Старицький М. П.** Оборона Буші / М. П. Старицький. Твори : У 6-и томах. – Т. 4. – К. : Дніпро, 1989. – С. 357 – 491. **11. Мороз Л.** Деякі особливості трагедії в українській драматургії другої пол. XIX ст. / Л. Мороз // *Розвиток жанрів в українській драматургії XIX ст.* – К., 1986. – С. 182.

Яценко О. О. Тип жінки-борця козацької доби в українській літературі XIX – XX ст.

У статті проаналізовано жіночі персонажі козацької доби з погляду їхньої позиції в національно-визвольній війні крізь призму відчуття національної ідентичності, патріотизму. Класифіковано жіночі образи на тип жінки-берегині, жінки-музи, жінки-месниці і жінки-борця. Детальну увагу приділено образам жінки-месниці і жінки-борця, під новим кутом зору проаналізовано літературно-художню інтерпретацію образів Марусі Богуславки, Мальви, Олени Зависної, з'ясовано відповідність історичній правді образів, створених М. Старицьким.

Ключові слова: образ, персонаж, художня деталь, національна ідентифікація.

Яценко Е. А. Тип женщины борца казацкой эпохи в украинской литературе XIX – XX вв.

В статье проанализированы женские персонажи казацкой эпохи с точки зрения их позиции в национально-освободительной войне в связи с ощущением национальной идентичности, патриотизма. Женские персонажи классифицированы путем выделения образов женщины-берегини, женщины-музы, женщины-мстительницы и женщины-борца. Значительное внимание уделено образам женщины-мстительницы и женщины-борца, под новым углом зрения проанализирована литературно-художественная интерпретация образов Маруси

Богуславки, Мальвы, Елены Зависной, а также соответствие исторической правде образов, созданных Н. Старицким.

Ключевые слова: образ, персонаж, художественная деталь, национальная идентификация.

Yasenko O. O. The type of woman-fighter in Ukrainian literature of XIX – XX century

In the article is analysed woman personages of cossack's times from the point of view of their position innational liberation war through the prism of feeling of national identity, patriotism. Woman offenses are classified on the type of woman-saver, woman-muse, woman-avenger and woman-fighter. In the article the detailed attention is spared to offenses of woman-avenger and woman-fighter, under a new visualangle літературно-художню interpretation of characters of Marusia Boguslavka, Mallow, Olena Zavysna is analysed, accordance to the historical true of characters of created M. Starycky is found out.

Key words: character, personage, artistic detail, national authentication.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2013 р.

Прийнято до друку 24.01.2013 р.

Рецензент – канд. філол. н., доц. Лапко О. А.